ARCADA

YRKESHÖGSKOLAN ARCADA

JAKAMISTALOUS JA ALUSTATYÖ: Hankkeen esittelyä

25-04-2017

Mats Nylund
Mediakulttuurin yliopettaja, dosentti

ARCADA

Alustavia kysymyksiä

- Mitä on jakamistalous?
- Mikä on jakamistalouden suhde rinnakkaisiin käsitteisiin kuten alustatalous, keikkatalous ja yhteistoimintatalous (collaborative economy).
- Miltä näyttää jakamistalouden leviäminen Suomessa, mitkä ovat jakamistalouden sektorit (esim. tila ja liikkuminen), muodot sekä ketkä ovat jakamistalouden kentän toimijoita?
- Onko jakamistalous uutta yhteisöllisyyttä vai riistokapitalismia?

Jakamistalouden lähtokohdat

Uskomuksia/väitteitä alustatyöstä

- Jakamistalous saattaa luoda merkittävän määrän uusia työpaikkoja Suomessa ja maailmalla
- Jakamistalous saattaa muodostua olemassa olevien työpaikkojen uhaksi
- Jakamistalouden leviäminen saattaa merkitä rakenteellisia ja merkittäviä heikennyksiä nykyisiin työsuhteisiin ja työntekijöiden asemaan.

Alustatyöhön liittyviä kysymyksiä

- Mitä jakamistalous merkitsee työelämän, työsuhteiden ja yrittäjyyden kannalta? Miten laajasta ilmiöstä on kyse?
- Minkälaisia työmahdollisuuksia ja työsuhteita jakamistalous tarjoaa? (esim. osa-aikatyö, mikrotyö, sekatyö, yksityishenkilö työantajana ym.)
- Minkälaisia kipukohtia jakamistalouden työhön ja yrittäjyyteen liittyy (työsuhteet, ansiotaso, sosiaaliturva ja sosiaalivakuutus, eläke, byrokratia, verotus ym.)?
- Miten sosiaaliturva ja muut turvaverkot mukautuvat jakamistaloudessa muodostuneisiin olosuhteisiin? (työsuhteen ja toimeksiannon erot, perustulo, ay-liike ja työnantajat)?

Digitalisaatio ja globalisaatio

- Miten EU suhtautuu jakamistalouteen? Miten jakamistalous liittyy EU:n digitaalisiin sisämarkkinoihin, niiden tilaan ja kehitykseen?
- Miten suomalaiset jakamistalouden toimijat selviävät globaalissa kilpailussa?
- Miten asiakastietoa kerätään digitaalisessa taloudessa? Kenellä on oikeus käyttää tätä tietoa? Minkälainen kilpailukeino tieto (data) on jakamistaloudessa? Jääkö kansalaisten tuottama tieto yksityisten kansainvälisten yritysten käyttöön?
- Jakamistalouden toinen aalto: Miten uusi lohkoketjutekniikka muuttaa jakamistaloutta?

ISBN 978-952-264-763-4, kl 36.13, nidottu, noin 400 sivua, suositushinta 32 euroa, ilmestyy 31.1.2017

Mika Helander, Ilkka Levä ja Sanna Saksela–Bergholm (toim.)

Työaikakirja

Työaika on jännitteinen asia. Työnantajat haluavat pidentää työaikaa ja lisätä tuottavuutta. Tehostuuko ajankäyttö ja mitä tämä aiheuttaa yksilöille? Mikä on työn intensiteetti? Luonnehtivatko työtä keskeytykset vai tasarytmisyys? Onko työssä aikaa häiriöttömälle keskittymiselle ja tulevaisuuden suunnittelulle. Tekevätkö työntekijät ylitöitä säännöllisesti?

Kirja tarkastelee opettajien, über-kuljettajien, poliisien, korkeasti koulutettujen ja toimihenkilöiden, bussinkuljettajien ja marjanpoimijoiden kokemusta työelämästä.

Jotta joillakin voisi olla hidasta aikaa täytyy toisten ammattiryhmien kiirehtiä. Rytmien erilaisuus voi merkitä suurempaa konfliktiriskiä ja kitkaa eri ryhmien välillä. Millaista paineensietokykyä tällainen aika vaatii? Teos tarjoaa kiinnostuneille varteenotettavia puheenvuoroja ajasta ja sen kokemisen olennaisuudesta nykyajan työelämässä.

Kirjan artikkelit ovat kirjoittaneet **Juha Antila, Jeff Hearn, Hilma Immonen, Ville Jalovaara, Mira Karjalainen, Charlotta Niemistö, Mats Nylund, Minna Toivanen, Olli Viljanen** ja **Charlotta Österlund.**

Taulukko 1. Jakamistalouden toimijoita, ominaisuuksia ja alustoja

Globaalit	**Uber, AirBnB, Couchsurfing**
Tavaranvaihto	Tori.fi, Huuto.net
Liiketoiminta	PiggyBaggy, Sharetribe, Ratti.fi, Swap.com, City Car Club, Helsingin kotimajoitus, Recci, Jelppis, Treamer, Moppi.com, GreenRiders
Yhteisövetoiset	Nappi Naapuri, Stadin aikapankki, Ravintolapäivä, Siivouspäivä, Saunapäivä, Kimppakyyti.fi
Sosiaalinen median ryhmät	Esimerkiksi Facebookissa toimii pelkästään Helsingissä lukuisia ryhmiä: Kallion safkat kiertoon, kaupungin-osien kierrätysryhmät (Haaga kierrättää, Töölö kierrät-tää jne.), Vuokra-asunnot Helsinki
Julkinen	Kutsuplus, kirjasto (etenkin laajennettu kirjastotoimin-ta), kaupunkipyörät, yhteisviljely, kierrätyskeskus, avoi-men datan hankkeet (esim. Helsinki Region Infoshare)
Rajatapaukset	REKO-renkaat, Nearhood, Split Finland, Wolt, Foodora

Taulukko 2. Uber-kuljetuksiin liittyviä ajallisia ilmiöitä

Alustan merkitys	Alusta nopeuttaa kuljettajan ja asiakkaan yhdistämistä.
Kokopäivätyö	Havaintojen mukaan Suomessa toistaiseksi harvinaista. Ulkomaisten kyselyjen mukaan 4–5 prosenttia jakamistalouden työntekijöistä saa koko elantonsa jakamistaloudesta.
Sivutyö	Lisätienesti oman työn ohella näyttäytyy julkisuudessa yleisimmältä tavalta ajaa Uberille.
Vapaa-aika	Joidenkin kuljettajien kohdalla ajaminen näyttäytyy osittain harrastuksena ja toimettomuuden vastakohtana.
Työn loppu	Uber-kuljettajan lisätienesti nakertaa perinteisten taksikuljettajien työllistymistä ja toimeentuloa.
Toimeksianto	Palkkio maksetaan vain ajamisesta, mutta työaikaa menee myös huoltoon, auton ylläpitoon, paperityöhön jne.
Minimityöaika	Uber ei takaa minimityöaikaa eikä minimipalkkaa. Tämä korostaa toimivan sosiaaliturvan merkitystä.

Taulukko 3. Uberin toiminnan tunnuspiirteitä

Yhdistäminen	**Uberin sovellus yhdistää henkilökuljetusten kysynnän ja tarjonnan.**
Vajaakäyttö	Uberin avulla kuljettajat voivat nostaa henkilöautojensa käyttöastetta. Myös taksisääntelyssä on piirteitä, jotka aiheuttavat taksiautojen vajaakäyttöä.
Joukkoistaminen	Uber pyrkii joukkoistamaan henkilökuljetukset. Ajatuksena on, että taksilupaa tai ammattipätevyyttä ei vaadittaisi, pelkkä auto ja ajokortti riittävät.
Ulkoistaminen	Maksamalla vain työsuorituksista Uber ulkoistaa yrittäjäriskejä ja työnantajan velvoitteita. Kuljettajien valvonta on osittain ulkoistettu asiakkaille.
Omistaminen	Toisin kuin väitetään, jakamistalous perustuu myös omistamiseen. Uber omistaa ja kontrolloi alustaansa ja sen avulla kerättyä dataa. Yhtiön verosuunnittelu viittaa siihen, että Uber ei halua jakaa omaisuuttaan.
Toimeksianto	Palkkio maksetaan vain ajamisesta, mutta työaikaa menee myös huoltoon, auton ylläpitoon, paperityöhön jne.

Lohkoketju: Jakamistalouden teknologia

- Lohkoketjun näkökulmasta Uber näyttäytyy perinteisen talouden edustajana, sillä se toimii välittäjänä ostajan ja myyjän välillä ottaen osansa ostajan myyjälle maksamasta palkkiosta.
- Lohkoketjulle ominaista on välittäjän puuttuminen. Näin kolmatta osapuolta ei tarvita, vaan kaikki jakaminen – tai kaupankäynti – tapahtuu koneen välityksellä ja ostajan ja myyjän välillä.
- Esimerkki: Arcade City kyytipalvelualustaa, joka toimii Ethereumin voimalla ainakin USA:ssa ja Australiassa. Alustan kuljettajat päättävät itse taksansa ja ne lisäpalvelut, joita tarjoavat.

Lohkoketjuteknologia energiasektorilla

”Yhtenä merkittävänä avauksena voidaan pitää New Yorkin Brooklynissä keväällä 2016 toimeenpantua aurinkosähkökauppaa mikroverkossa. Mikroverkon (micro-grid) ylläpitäjä on LO3 Energy ja kauppa toteutettiin Ethereum lohkoketjussa olleella älykkäällä sopimuksella. Kaupassa aurinkopaneelin omistaja möi aurinkoenergiaa naapurille.”

Honkanen 2017

Lohkoketju ja mikrovakuutukset

”Jakamistalouden toisena ja hieman erityyppisenä esimerkkinä voidaan pitää LenderBot mikrovakuutuspalvelua, jonka proof of conceptin Deloitte on lanseerannut yhdessä kahden startup yrityksen – Stratumin ja Lemonwayn kanssa. Sovelluksessa sopimus kahden henkilön tavaralainasta säilötään lohkoketjuun esim. messengeriä käyttäen.”

Honkanen 2007

Lähteet

- Honkanen, P. (2017) Lohkoketjuteknologian lupaus. Arcada Working Papers. Saatavissa: http://dspace.arcada.fi:8080/jspui/bitstream/123456789/48/1/AWP_1-2017_Honkanen.pdf)
- Nylund, M. & Immonen, H. (2017) Pennit revittävä irti tiestä. Teoksessa Helander, Levä & Saksela-Bergholm (toim.) Työaikakirja. Helsinki. Into.

Kiitos!

Ota yhteyttä:

mats.nylund@arcada.fi